

МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

VI ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

МОЛОДИХ УЧЕНИХ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

ПРИСВЯЧЕНА 80-РІЧЧЮ ЛДУФК ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

ІННОВАЦІЇ, ГОСТИННІСТЬ, ТУРИЗМ: НАУКА, ОСВІТА, ПРАКТИКА

ЗБІРНИК



21.05.2026

УДК 346.9

Марія Ващишин
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри соціального права
Львівський національний університет імені Івана Франка
Орест Фурдичко
аспірант кафедри соціального права
Львівський національний університет імені Івана Франка

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАЛОГО ТУРИЗМУ В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

Вступ. Правове регулювання сталого туризму у Карпатському регіоні характеризується своєю комплексністю, оскільки формується на перетині міжнародного, європейського та національного права.

Метою даного дослідження є аналіз міжнародно-правових актів, що визначають основні засади правового регулювання сталого туризму у Карпатах.

Міжнародно-правовою основою регулювання сталого туризму в Карпатах є Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат 2003 року, яка закріплює інтегрований підхід до управління гірськими територіями та поєднує екологічні, економічні та соціальні цілі розвитку [1].

Важливим інструментом її імплементації є Протокол про сталий туризм до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат. У Протоколі надається визначення сталого туризму як туризму, який передбачає стале використання природних ресурсів, перешкоджає загрозам для біологічного та ландшафтного різноманіття, від якого він внутрішньо залежить, і мінімізує негативний вплив на довкілля, екологію, культуру та соціум; забезпечує освітні можливості, підвищуючи рівень знань та повагу до природних екосистем і біологічних ресурсів; враховує соціально-культурну автентичність місцевого населення, зберігаючи їх сформовану існуючу культурну спадщину і традиційні цінності, робить внесок в міжкультурне

взаєморозуміння та сприяння толерантності; робить внесок в забезпечення життєздатної, довгострокової економічної діяльності, надаючи соціально-економічні вигоди, що розподіляються справедливо, усім заінтересованим сторонам, зокрема стабільну зайнятість та можливості отримання прибутку й соціальні послуги місцевим громадам, а також сприяє подоланню бідності [2]. Протокол також інтегрує положення низки міжнародних актів, зокрема Орхуської конвенції, Конвенції про біологічне різноманіття, Європейської ландшафтної конвенції та Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Разом із цим, імплементація Протоколу в Україні залишається обмеженою, оскільки практичні механізми реалізації носять переважно рамковий характер.

Квебекська декларація про екотуризм 2002 р. є одним із ключових міжнародних документів у сфері сталого туризму, що сформував концептуальне розмежування між екотуризмом та ширшим поняттям сталого туризму. Її головними здобутками є інтеграція прав корінних та місцевих громад у туристичну діяльність, а також орієнтація на гірські та вразливі екосистеми як пріоритетні об'єкти регулювання. У поєднанні з Рамковою конвенцією про охорону та сталий розвиток Карпат і відповідним Протоколом про сталий туризм, вона утворює систему м'якого міжнародного права (*soft law*), здатну слугувати орієнтиром для національного законодавства, проте потребує інкорпорації у внутрішнє право для набуття реального регуляторного впливу.

Важливе місце та орієнтиром у формуванні правового поля щодо сталого розвитку гірського туризму займають політики та підходи Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), які передбачають, що сталий туризм повинен забезпечувати оптимальне використання природних ресурсів, які є ключовим елементом розвитку туризму, підтримувати основні екологічні процеси та сприяти збереженню природної спадщини і біорізноманіття [3]. Наведений підхід прямо закріплює екосистемну природу туризму та його залежність від стану природних ресурсів, що є особливо актуальним для гірських територій, зокрема Карпатського регіону.

Про важливість забезпечення екосистемного підходу у своїх працях зауважує і Є. П. Суєтнов, вказуючи, що це є позитивним

аспектом Карпатської конвенції та протоколів до неї. Вчений розглядає екосистемний підхід як стратегію комплексного управління природними ресурсами для забезпечення їх збереження і сталого використання на справедливій основі, сутність якого полягає в управлінні природними екосистемами, які мають безпосереднє значення для людства [4, С. 25]. Екосистемний підхід є концептуальною основою правового регулювання сталого туризму, адже передбачає управління природними ресурсами як взаємопов'язаною системою, невід'ємною від потреб людини. Саме цей підхід визначає залежність туристичної діяльності від стану природного середовища, що набуває особливого значення для вразливих гірських екосистем Карпатського регіону.

Підсумовуючи, зауважимо, що міжнародно-правове регулювання сталого туризму в Карпатах сформоване на основі багаторівневої системи нормативних інструментів, центральне місце серед яких займають Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат 2003 року та Протокол про сталий туризм до неї, а також Квебекська декларація про екотуризм 2002 року. Зазначені акти закріплюють комплексне розуміння сталого туризму як явища, що органічно поєднує екологічний, економічний, соціокультурний та освітній виміри.

Ключові слова: Карпатська конвенція; сталий туризм; екотуризм; екосистемний підхід.

Список використаних джерел:

1. Рамкова конвенція про охорону та сталий розвиток Карпат. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_164
2. Протокол про сталий туризм до Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/001_004-11#Text
3. UNWTO, Sustainable Development of Tourism Guidelines, p. 11–12. URL: https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284415496
4. Суєтнов Є.П. Екосистемний підхід як основа Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат. *Екологічне право.* 2020. Вип. 2. С. 21-26. DOI https://doi.org/10.37687/2413-7189.2020.2.3